

DATUM
2025-06-19
ERT DATUM
2025-04-01

DIARIENR
2025/92-4
ER BETECKNING
Fi2025/00348

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag

Statskontoret tillstyrker förslaget att göra om Expertgruppen för biståndsanalys till en enrådgivningsmyndighet. Statskontoret tillstyrker förslagen om att bredda uppdraget för det nya Statskontoret med att göra utgiftsöversyner, vara regeringens organ för att utvärdera stora reformer samt att ansvara för ett nätverk för metodfrågor på utvärderingsområdet.

Statskontoret tar inte ställning till vart och ett av utredningens övriga specifika förslag om att slå ihop eller på andra sätt ändra olika myndigheters organisation och uppgifter. Enligt Statskontoret behöver förslagen och deras konsekvenser analyseras och övervägas ytterligare innan de kan genomföras.

Statskontoret delar utredningens uppfattning att det finns skäl att utveckla resurssamverkan mellan myndigheterna. Men Statskontoret ifrågasätter vissa av förslagen eftersom de skulle riskera att öka den administrativa bördan för de mindre myndigheterna.

Förslagen till organisatoriska förändringar

Statskontoret har inga invändningar mot utredningens överväganden och förslag om att ändra organisationen och uppgifterna för vissa myndigheter. Det finns många olika sätt att organisera myndigheternas uppgifter, och enligt Statskontoret påverkar inte utredningens förslag på något avgörande sätt förutsättningarna för myndigheterna att utföra sina uppgifter. Statskontoret vill dock peka på två aspekter som behöver beaktas och analyseras när förslagen bereds vidare. Den ena är hur de aktuella myndigheterna utför sina uppgifter, den andra gäller kostnaden för förändringarna i förhållande till nyttan.

Det har inte ingått i utredningens uppdrag att undersöka hur de aktuella myndigheterna genomför sina uppdrag för närvarande. Om en myndighet gör det på ett bra sätt och uppnår de mål som regeringen har beslutat med tilldelade resurser så krävs det starka skäl för att slå ihop den med en annan myndighet eller ändra organisationen på annat sätt. Som utredningen påpekar så medför

förändringar av organisationer alltid omställningskostnader av olika slag. De ska inte underskattas, och det kan dröja lång tid innan de vägs upp av eventuella fördelar med den nya organisationen. Exempel på sådana fördelar skulle kunna vara att ta vara på uppenbara synergieffekter mellan olika verksamheter eller att undvika onödigt dubbelarbete. Enligt Statskontoret visar inget av utredningens exempel att det i praktiken finns så stora problem av det slaget att det motiverar omfattande förändringar av myndigheternas organisation. Däremot kan det finnas skäl att förtydliga uppgifterna för och styrningen av vissa myndigheter för att åstadkomma bättre samverkan och undvika dubbelarbete.

Statskontoret vill också kommentera de av utredningens förslag som tydligt berör den principiella frågan om hur statlig verksamhet bör organiseras. Det gäller förslagen att göra Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) till en enrådighetsmyndighet, att lägga ned Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) och föra över verksamheten till Utrikespolitiska institutet samt att göra Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) till ett särskilt organ i det nya Statskontoret.

Statskontoret tillstyrker förslaget att göra om EBA till en enrådighetsmyndighet, givet att utvärdering och analys av Sveriges biståndsverksamhet bör vara ett långsiktigt statligt åtagande. Den nya myndigheten bör dock få ett annat namn, som tydligt anger att det är en statlig myndighet. Här hänvisar utredningen till att regeringen har slagit fast att myndighetsformen ska vara huvudalternativet för att organisera statlig verksamhet.

När det gäller Sieps anser inte utredningen att den principen är avgörande. Statskontoret kan inte bedöma argumenten för att flytta över verksamheten till den ideella föreningen Utrikespolitiska institutet. Men en sådan förändring skulle utan tvekan minska regeringens möjligheter att styra verksamheten och formulera uppgiften med utgångspunkt i sina egna behov. Den aspekten bör väga tungt i den fortsatta beredningen.

I förslaget att göra om ESO till ett särskilt organ i det nya Statskontoret återkommer utredningen till principen för hur permanenta statliga uppgifter bör organiseras. Statskontoret konstaterar att ESO under lång tid har kunnat utföra sitt uppdrag med den nuvarande organisationsformen och ser inga praktiska fördelar med att ändra den. Utredningen betonar att ESO:s uppdrag, självständighet och beslutsformer ska behållas så långt det är möjligt. Det är inte självklart hur de aspekterna skulle påverkas om ESO blev ett särskilt organ i en myndighet. En stark strävan att ta vara på synergieffekter mellan organets och myndighetens övriga verksamheter skulle troligen utmana ESO:s självständighet och oberoende.

Breddat uppdrag till Statskontoret

Så vitt Statskontoret kan bedöma så skulle utredningens förslag att ge det nya Statskontoret i uppgift att göra utgiftsöversyner, utvärdera stora reformer samt ansvara för nätverk för metodfrågor när det gäller analys och utvärdering rymmas väl inom ramen för myndighetens övergripande uppdrag. Flera av uppgifterna kan bli omfattande och kräva stora resurser, vilket kan påverka myndighetens prioriteringar och förutsättningar att utföra andra uppdrag.

Förslagen om resurssamverkan

Statskontoret delar utredningens uppfattning att det finns skäl att bättre försöka utnyttja möjligheterna för myndigheterna att utnyttja gemensamma tjänster och resurser. Men vi avstyrker förslaget att myndigheter måste ansluta sig till olika centrala funktioner för resurssamverkan, och att det annars ska krävas av dem att redovisa skälen för att inte göra det.

Det är rimligt att anta att myndigheter i allmänhet vet sitt eget bästa, och inte av okynne avstår från att ta vara på sådana gemensamma tjänster som skulle vara bra för den egna verksamheten. Men de bör själva få göra det när det är motiverat. Att tvinga framför allt de mindre myndigheterna att noga redovisa sina argument för att avstå skulle spä på deras administrativa börda utan att bidra till någon tydlig nytta. Enligt Statskontoret bör i stället de myndigheter som tillhandahåller olika gemensamma tjänster åläggas att utforma och presentera sina erbjudanden på ett sätt som tydligt visar vilken nytta och fördelar samt andra konsekvenser det innebär att utnyttja dem.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg och organisationsdirektör Michael Borchers, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Michael Borchers